

Liberalerna Västerås - budget 2017

Kort sammanfattning

*Satsning på kompetenslyft inom skolan (28,5 nya miljoner)

*Kraftfull offensiv mot bostadsbristen

*Bygg bort köerna till äldreboende och servicehus (24,5 nya miljoner)

*Satsa på kulturen och Sinfoniettan (2 nya miljoner)

*Satsa på ett grönare city med fler och billigare parkeringar (3 nya miljoner)

*Satsning på att ta igen eftersatt vägunderhåll i hela kommunen

*Trots ovanstående har vi 4 miljoner mer på sista raden än i S-styrets förslag tack vare tuffa prioriteringar och tydligt fokus

Västerås 2016-06-13

Frågor besvaras av Jesper Brandberg, Oppositionsråd, 021-39 13 98, 076-495 08 78

Västerås har de bästa av förutsättningar

Sedan slutet av 1940-talet har många faktorer talat för Västerås. En konkurrenskraftig industri, orörd av kriget, gav välstånd, arbetstillfällen och en snabb befolkningsökning. Västerås var vid den tiden jämte Göteborg den ledande industristaden i Sverige. De ekonomiska framgångarna fortsatte under 1950- och 60-talen men 70- och 80-talet innebar stagnation, såväl ekonomiskt som befolkningsmässigt. För stadens ekonomi innebar detta att kommunen stod inför valet att göra något drastiskt eller att acceptera en kraftig höjning av kommunalskatten. Vid denna tidpunkt talades det om ett behov att höja kommunalskatten med 7-8 kronor. Svaret blev i stället Struktur 92. En rejäl reformagenda för att effektivisera kommunal verksamhet. En del av effektiviseringen var införandet av beställar-utförarmodellen inom den mjuka sektorn. Folkpartiet Liberalerna stod bakom detta. Och resultatet uteblev inte. I början av 1990-talet var Västerås ekonomi åter på grön kvist.

En viktig förklaring till Västerås starka ekonomiska position är också hur kommunen ser ut rent fysiskt. En stor del av de drygt 140 000 invånarna bor i tätorten, vilket möjliggör en kostnadseffektiv infrastruktur. Men det ska också sägas att Västerås under en stor del av tiden efter andra världskriget skötts på ett skickligt sätt, präglad av viss pionjärande. Ett exempel på det är att Västerås var tidigt ute med att bygga ett kraftvärmenät.

Ny tid – nya utmaningar

Under 2000-talet har de stora strukturella greppen lyst med sin frånvaro i Västerås. Befolkningen har visserligen börjat öka igen, men tyvärr har stadens kostnader också skenat. Så sent som i vintras talade majoritetspartierna om behov av skattehöjning. Under våren har en positiv BNP-utveckling i kombination med generösa statsbidrag lett till 300 miljoner i nya skatteintäkter för Västerås. Ett andrum har skapats. Från Liberalerna förordar vi att detta andrum används till att genomföra de strukturreformer som behövs. Verksamhet i utkanten av det kommunala uppdraget måste begränsas, och inom kärnuppdraget ska resurser istället tillföras för att höja kvaliteten. Samtidigt måste en ständigt svällande administration bekämpas. Onödiga investeringar som nya huvudkontor, fisktrappor och lyxladugårdar måste stoppas. Likaså tokigheter som hotell i kommunal regi. Vårt budgetförslag för 2017 är inriktat på att åstadkomma dessa omprioriteringar.

Våra prioriteringar

De områden vi vill prioritera är: Skola, bostäder och omsorg om våra äldre. Utöver detta vill vi göra särskilda satsningar på centrum, på vägunderhåll och på kultur. På alla dessa områden tillför vi i vårt budgetförslag väsentligt mer pengar än S-styret för 2017. Nedan presenteras våra satsningar. Därefter presenterar vi hur vi tänkt finansiera dem.

Skolan – satsning på kompetenspaket

Skolan är central i Liberalernas politik. Kunskap och bildning är medel för samhällets välstånd såväl som för individens. Målet är fria individer med möjlighet att självständigt utforska sina livschanser. En allmänt finansierad och likvärdig skola är vägen att realisera denna vision. Skolan skall präglas av kunskapsfokus, öppenhet, tolerans och anpassning efter individens förutsättningar och utgångspunkter.

Med stor oro – närmast fasa – har vi sett hur Västerås Stad fallit i den nationella skolrankningen år efter år sedan det röda styret tog över makten i staden 2010. Västerås närmar sig nu en position som en av landets absolut sämsta skolkommuner. I vår strävan att vända denna utveckling vill vi fokusera på kompetensen hos dem som leder undervisningen, lärare och rektorer. På de tre skolnämnderna satsar vi 28,5 miljoner mer än S-styret för 2017. Detta motsvarar nästan 50 heltidsarbetande lärare. Vi vill dock inte använda hela detta utrymme enbart till nya lärartjänster. Istället vill vi i samband med satsningen ge ett kompetenshöjande uppdrag till skolnämnderna.

Särskilt uppdrag 1: Att med de extra pengarna på 28,5 MSEK/år skapa ett kompetenspaket som innefattar:

- *Utökade möjligheter för obehöriga lärare att bli behöriga
- *Fler förstelärare
- *Fler lektorer
- *Höjda lärarlöner och därmed höjd status för läraryrket
- *En riktad satsning på kompetenshöjning och utbildning för rektorer

Bostäder – bygg bort bristen

Bostadsbristen i Västerås har på kort tid seglat upp som en av stadens största utmaningar, inte minst ur ett socialt hållbarhetsperspektiv. Bostadsbristen är akut. Köerna blir allt längre. Trångboddheten ökar.

Bostadsbrist är ett samhällsproblem som slår hårdast mot de absolut svagaste. De som inte har rika föräldrar har inte råd med kontantinsatsen vid ett lån och kan därmed inte köpa sin första bostad. Om föräldrarna dessutom inte ställt barnen i bostadskö vid låg ålder kan de heller inte få en hyresrätt – inte ens om de har jobb och inkomst. För den stackare som dessutom råkar vara arbetslös är situationen ännu värre, närmast hopplös. Kan man som arbetslös inte heller bo kvar hos föräldrarna väntar för många idag hemlöshet – en kringflackande tillvaro på vänners soffor eller i värsta fall på parkbänkar och härbärgen.

För de flyktingar och invandrare som kommer till staden är situationen än värre. Inte sällan trängs 10-20 personer i en bostad avsedd för en familj. Konsekvensen blir att privatliv, läsläsning och hobbies omöjliggörs. För många unga i sådana hushåll återstår snart bara en tillvaro på gator och torg, åtminstone under dygnets vakna timmar. Att social oro och spänningar följer av detta är inte svårt att förstå.

S kopierade i panik under sommaren 2014 Liberalernas mål om 1000 nya bostäder på år. Tyvärr visade det sig efter valsegern att S-styret inte hade några verktyg för att nå detta mål. Såväl för 2014 som för 2015 har målet missats. Grovt. Det uttalade målet om 4000 bostäder under mandatperioden ter sig nu helt orealistiskt samtidigt som bostadsbristen ökar.

Särskilt uppdrag 2: Liberalerna vill göra bostadsbyggandet (OBS! Antalet färdigställda bostäder!) till ett prioriterat övergripande måttal för kommunen. Detta skall följas månatligen av såväl fastighetsnämnd, byggnadsnämnd, kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Som det nu är mäter S-styret enbart antalet färdigställda bostäder en gång per år. Alla med ett hum av modern verksamhetsstyrning vet att ingen verklig prioritering kan ske med så sporadiska uppföljningar.

I vårt särskilda uppdrag vill vi dessutom tillföra 5 miljoner kronor extra till byggnadsnämnden – utöver S-styrets ram – för en riktad ettårig satsning på ett ledtidsprojekt inom plan- och byggprocessen. Målet för denna satsning ska vara att uthålligt korta ledtiderna inom dessa processer med 30-50% - en viktig aktivitet för att åstadkomma fler bostäder snabbare.

Äldrenämnden – fler platser på särskilt boende

De senaste åren har kön till Västerås äldreboenden växt. 100 personer står nu och väntar på erbjudande om plats på äldreboende eller servicehus, trots att de har fått beslut på att de har rätt till en sådan plats. Drygt 30 av dessa personer har väntat i mer än 3 månader. Då är ändå inte tiden från ansökan till beslut om rätt till särskilt boende inräknad. Denna tid är också i regel för lång. Många månader kan gå från att behovet uppstår till att beslut meddelas.

För oss Liberaler innebär dessa köer en allvarlig inskränkning av de äldres möjligheter och livschanser. Väntetiden blir i många fall en tid av oro och plåga. Onödig oro och plåga. Både för de köande och för deras anhöriga. Dessutom är denna tid mycket samhällsekonomiskt kostsam. De personer som berörs har ofta ett så stort behov av hemtjänst att det är ekonomiskt vansinne att inte låta dem flytta in på det äldreboende eller servicehus de har rätt till.

Särskilt uppdrag 3: Liberalerna vill i 2017 års budget satsa 24,5 miljoner kronor mer än S-styret på äldreboenden och servicehus. Dessa pengar ska gå till att bekosta fler äldreboenden, fler platser och därmed eliminera den nuvarande kön. Utöver detta vill L också korta ledtiden i biståndsbedömningen.

City – grönnare och lättare att parkera

Trenden är tydlig: cityhandeln utarmas och externa köpcentra frodas. Detta hotar på sikt hela stadens utveckling och attraktivitet. Handlare och verksamma i city är glasklara kring att parkeringssituationen måste förbättras. S-styret vill inte lyssna. Istället för att skapa fler parkeringar tar man bort parkeringar. Dessutom försöker man ständigt höja p-avgifterna.

Särskilt uppdrag 4: I Liberalernas budgetförslag för 2017 lägger vi 3 miljoner mer än S-styret på fler och billigare p-platser i city. Pengarna kanaliseras via tekniska nämnden. Vi vill också se mer enhetliga p-avgifter inom city. Avgiftsmodellen är nu så krånglig att mycket få västeråsare ens vet vad de kommer att få betala om de vill parkera i centrum – vilket i sig blir en avskräckande faktor. I det särskilda uppdraget ska också ingå en rejäl satsning på ökad grönska kring torg, gågator och öppna platser. Här har Västerås extremt mycket att lära från andra närliggande städer.

Vägar – ökat underhåll och färre hål

Att vägunderhållet har blivit eftersatt kan inte ha undgått någon. Liberalerna gör här en mycket stor satsning på 60 miljoner mer i väginvesteringar än S-styret för 2017. För att bekosta avskrivningar på detta anslår vi också 3 miljoner mer i tekniska nämndens årliga driftbudget. Västerås vägar ska vara ett föredöme – inte en skam.

Kultur – rädda Sinfoniettan och satsa på dess utveckling

Under 2015 har S-styret med Anders Teljebäck i spetsen ägnat sig åt att på olika sätt motarbeta Västerås Stads orkester, Sinfoniettan. Följden har blivit en följetong av oro, motsättningar och sjukskrivna eller avhoppade musiker. Liberalerna lyckades efter mycket möda stoppa en nedläggning av orkestern. Däremot lyckades vi inte stoppa en onödig sänkning av tjänstgöringsgraden från 60% till 50%. Vi var det enda parti i styrelsen som röstade nej till sänkningen. I vårt budgetförslag för 2017 vill vi anslå 2 miljoner mer än S-styret till kulturnämnden. Pengarna ska öronmärkas för Sinfoniettan.

Särskilt uppdrag 5: Kulturnämnden ska utöka sitt stöd till Sinfoniettan på ett sådant sätt att orkesterns utveckling och potential maximeras. Kulturnämnden ska i dialog med företrädare för orkestern utforma riktlinjer och mål för denna satsning.

Finansiering av satsningarna

Liberalernas satsningar som presenteras ovan innebär 66 miljoner mer i utgifter än S-styrets förslag till budget. Vi föreslår liksom S-styret oförändrad skattesats. Dessutom vill vi ha 4 miljoner mer än S-styret över på sista raden. Alltså presenterar vi här nedan 70 miljoner i minskade kostnader jämfört med S-styrets förslag. Flera av dessa kostnadsminskningar innebär dessutom strukturella besparingar och omprioriteringar som vi anser strategiskt viktiga att göra för staden.

Anställningsstopp i Stadshuset (13 MSEK)

Särskilt uppdrag 6: Den kommunala byråkratin sväller. Yrkeskategorier som strateger, kommunikatörer och utredare blir allt fler. Ett ettårigt generellt anställningsstopp ska införas för alla tjänster i Stadshuset i Västerås. Undantag ska endast få beviljas i enstaka fall av en av KS särskilt tillsatt grupp, förslagsvis den redan existerande arbetsgivardelegationen.

Översyn taxor och turtäthet busstrafiken (12 MSEK)

Särskilt uppdrag 7: Västerås har sannolikt Sveriges dyraste stadstrafik. Detta är inte rimligt. Snittpriset på en resa har sedan 2010 sjunkit från ca 14 till ca 10 kronor. Samtidigt har turtätheten ökat så att många bussar mitt på dagen numera går nästan tomma. Tekniska nämnden får i uppdrag att justera taxorna enligt Stadsledningskontorets förslag, samt därutöver justera turtätheten mitt på dagen.

Sänkta kostnader för idrottsanläggningar (10 MSEK)

Särskilt uppdrag 8: Det har uppdagats att Västerås har Sveriges högsta kostnad per invånare för idrottsanläggningar. Detta är till stor del en följd av den S-politik som inneburit allt fler och dyrare badhus – utan att något gammalt stängts, vilket var den ursprungliga överenskommelsen inför satsningen på Kokpunkten. Liberalerna kräver nu att Idrottsnämnden gör en översyn och anpassar tex badkapaciteten eller annan anläggningskostnad med målet att spara åtminstone 10 MSEK per år.

Minskad skoladministration (6 MSEK)

Särskilt uppdrag 9: Den gemensamma skolförvaltningen i Stadshuset innehåller uppemot 80 tjänster idag. Detta är mer än i jämförbara kommuner. Skolförvaltningens administration måste minska med minst 8%.

Inga utökade flygplatsstöd (10 MSEK)

Särskilt uppdrag 10: Ge flygplatsbolaget extremt tydlig instruktion att hålla sig till det av KF i december 2015 fattade beslutet att förlusten, före driftbidrag, för 2017 får bli maximalt 20 miljoner.

Fler och bättre upphandlingar äldrenämnden (12 MSEK)

Särskilt uppdrag 11: Äldrenämnden har genomfört flera lyckade upphandlingar som gett en effektivare drift med högre kvalitet. Flera av de boenden som drivs i kommunal regi uppvisar samtidigt stora kvalitetsbrister. Nämnden får i uppdrag att genomföra fler upphandlingar likt dem som redan genomförts. Effekten per upphandling bedöms bli likartad den vi hittills sett.

Upphandlingar av vårdplatser loF (3 MSEK)

Särskilt uppdrag 12: Inom loF köps numera mer än hälften av vårdplatserna helt utom avtal, vilket innebär en "säljarens marknad". Upphandlingsförfarandet har helt havererat. Genom en omstart av detta kan stora effekter uppnås, såväl ekonomiskt som kvalitetsmässigt.

Slopad satsning på nytt IT-system för verksamhetsledning (4 MSEK)

Särskilt uppdrag 13: Avbryta den icke prioriterade satsningen på ett nytt dyrt IT-system för verksamhetsledning.

//

Sammanfattning av Liberalernas driftbudget i relation till S-styrets förslag

Förskolenämnden: +3,5 MSEK i kompetenssatsning och -1,5 MSEK i minskad central administration. Netto: +2 MSEK, dvs 903,5 MSEK.

Grundskolenämnden: +15 MSEK i kompetenssatsning och -3 MSEK i minskad central skoladministration. Netto: +12 MSEK, dvs 1698,9 MSEK.

UoA-nämnden: +10 MSEK i kompetenssatsning och -1,5 MSEK i minskad central skoladministration. Netto: +8,5 MSEK, dvs 725,3 MSEK.

Äldrenämnden: +24,5 MSEK i nya särskilda boenden, och -12 MSEK i fler upphandlingar. Netto: +12,5 MSEK, dvs 1418 MSEK.

IoF-nämnden: -3 MSEK i upphandling av vårdplatser, dvs 773,7 MSEK.

Kulturnämnden: +2 MSEK i satsning på Sinfoniettan, dvs 190,3 MSEK.

Nämnden för Idrott- och friluftsliv: -10 MSEK i minskning av anläggningskostnader, dvs 158,4 MSEK.

Tekniska nämnden: +5 MSEK i satsning på city och +3 MSEK i avskrivning för satsning på vägunderhåll. -12 MSEK i justering av taxor och turtäthet busstrafiken. Netto: -4 MSEK, dvs 404,3 MSEK.

Byggnadsnämnden: +5 MSEK i särskild satsning på ledtidsreduktion för ökat bostadsbyggande, dvs 29,8 MSEK

Kommunstyrelsen: -13 MSEK i anställningsstopp, -10 MSEK i stoppad höjning av flygplatsstödet och -4 MSEK i stoppat nytt onödigt IT-system. Netto -27 MSEK, dvs 159,5 MSEK.

I övrigt samma ramar som i S-styrets förslag.

Sammanfattning av investeringsbudget – skillnader mot Stadsledningskontorets förslag

Då det varit något otydligt vad S-styret egentligen föreslår för investeringsbudget har vi valt att här istället förhålla oss till Stadsledningskontorets förslag till beslut (versionen per 2016-06-03). Vi föreslår följande förändringar i förhållande till Stadsledningskontorets förslag:

- *+60 MSEK utökning av vägunderhåll
- *+50 MSEK för att lösa skolsituationen på Stallhagen (samt ytterligare +100 MSEK under åren 2018-2019).
- *+30 MSEK för utbyggnad Västerleden (samt ytterligare +50 MSEK 2018-2019).
- *-20 MSEK slopad utökning av scopet för nya Lögarängen
- *-25 MSEK stopp för ej lönsamma energiinvesteringar
- *-15 MSEK i minskning av jättesatsning på fastighetsunderhåll Stadshuset
- *-15 MSEK i slopad satsning på icke prioriterat nytt IT-system (verksamhetsledning)
- *-400 MSEK i stoppad satsning på nytt huvudkontor Mälarenergi/Mimer (OBS! Ingår ej formellt i Stadens budget utan tas i budget för berörda bolagen. Dock samma finansiella koncerneffekt.)